

Г. В. Задорожня, кандидат юридичних наук,
директор Науково-дослідного центру Юридичного інституту
«Інститут повітряного і космічного права»
Національного авіаційного університету
Є. П. Соколова, Юридичний інститут «Інститут повітряного
і космічного права» Національного авіаційного університету

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ XXI СТОЛІТТЯ: ЕКОНОМІЧНІ І СТРАТЕГІЧНІ МОЖЛИВОСТІ УКРАЇНИ

Цивільна авіація за допомогою складних взаємозв'язків з іншими галузями економіки сприяє економічному розвитку націй і користується плодами такого розвитку. З підвищенням рівня прибутку і виробництва розширяється попит на авіаційні види обслуговування; у той же час, сприяючи розвитку туризму, торгівлі і трудової зайнятості, авіація стає важливим інструментом економічного розвитку держави. Крім того, повітряний транспорт приносить і непрямі вигоди, сприяючи розширенню міжнародних контактів і взаєморозуміння.

Україна з моменту проголошення незалежності обрала європейський вибір, результатом якого стало її поступове входження в політичний, економічний і правовий євроінтеграційний простір. Основною метою практичної реалізації такого стратегічного курсу нашої держави визначено розбудову в Україні ринково орієнтованої економіки, що мало забезпечити їй як рівноправне партнерство в Європейському Союзі, так і повномасштабну інтеграцію національної економіки в єдиний економічний простір Європи. Натомість, глобалізаційні процеси мають як позитивні, так і негативні наслідки, що підтверджує світова економічна криза.

Проблема подолання світової економічної кризи є наріжним каменем сьогодення. Економісти зі світовим ім'ям, впливові політики, знані правники, господарники, експерти, аналітики намагаються знайти ефективні шляхи її подолання, а саме, віднайти оптимальний «рецепт» швидкого реанімування економіки з врахуванням її національних особливостей.

Одним із пріоритетних напрямків подолання економічної кризи в Україні визнано авіабудування, що, безперечно, це лише актуалізує, а

й робить нагальною тематикою даної науково-практичної конференції.

Відомо, що в загальному процесі євроінтеграції особливе місце займає інтеграція авіаційної галузі України до авіаційного простору Європейського Союзу. Сьогодні авіаційна галузь України переживає складні часи, пов'язані з економічною та політичною кризою, скороченням багатьох унікальних виробництв та втратою значної частини науково-технічного потенціалу. Сповільнення темпів розвитку авіаційної техніки призводить до гальмування соціально-економічного та культурного розвитку цілих регіонів, збільшує часові рамки вирішення кризових ситуацій, позбавляє світову та вітчизняну науку нагально необхідних теоретичних та емпіричних результатів і напрацювань.

Важливою передумовою ефективного розвитку національної авіаційної галузі є не лише технічна інноваційна модернізація сучасних повітряних суден, а й виважена і послідовна політика України в контексті розвитку політичних, торгово-економічних, правових та інших відносин з державами світу. Україна, як один зі світових лідерів авіабудування, має відстоювати і дотримуватися протекціоністської політики у цій сфері. І така політика має будуватися з урахуванням як вітчизняної, так і світової європейської правової традиції.

Можливості та варіанти вирішення виокремленої проблеми розглядалися учасниками Науково-практичної конференції «Державна політика розвитку цивільної авіації XXI століття: економічні і стратегічні можливості України», яка вже традиційно відбувається наприкінці зими в стінах славного Національного авіаційного університету. Організатором

конференції виступив Юридичний інститут «Інститут повітряного і космічного права» за підтримки ректорату НАУ.

Робота конференції традиційно здійснювалась у формі пленарного засідання та наукових секцій. З привітальним словом до учасників конференції на пленарному засіданні виступив д. тех. н., проф., Заслужений діяч науки і техніки України, проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету **Володимир Харченко**, який повідомив присутніх не лише про інноваційні технології вітчизняного авіабудування, а й акцентував їх увагу на проблемах правового регулювання, які, на жаль, мають місце в цій сфері. Важливо, що проректор, визначаючи пріоритетні напрямки наукових досліджень, акцентував увагу на ролі професорсько-викладацького складу та студентів НАУ в їх реалізації.

Із доповідями на пленарному засіданні виступили: д. ю. н., акад. Академії педагогічних наук України, завідувач відділу Інституту держави і права Національної академії наук України **Олександр Костенко**, д. ю. н., проф., член-кореспондент Національної академії наук України, академік Академії педагогічних наук України **Віталій Семчик**, д. ю. н., проф., член-кореспондент Академії правових наук України **Василь Костицький**, начальник відділу моніторингу вищої освіти Міністерства освіти і науки України **Микола Фоменко**. У своєму виступі М. Фоменко розкрив тему стратегічного розвитку вищої освіти, поділився найближчими планами оптимізації професійної та вищої школи відповідно до потреб перебудови всієї системи освіти.

Актуальні та важливі проблеми розвитку авіабудування були оприлюднені в змістовних наукових доповідях викладачів Інституту та гостей конференції. Важливо, що доповіді викликали живий інтерес не лише в науково-педагогічних працівників, а й у студентів. Загалом у роботі Конференції взяло участь понад 130 учасників, серед яких не лише представники Юридичного інституту «ІНКІ» НАУ, а й вихованці інших вузів України, представники органів державної влади, громадських організацій тощо.

Після пленарного засідання учасники конференції плідно працювали в семи наукових секціях: 1) «Проблеми формування повітряного права в контексті сучасних тенденцій розвитку теорії права та юридичної практики» (керівники доц. Марчук В. П., доц. Боярська З. І.); 2) «Організаційно-правові засади здійснення господарської діяльності у сфері використання повітряного простору» (керівник – доц. Корчак П. М.); 3) «Інформаційне забезпечення державної політики у розвитку цивільної авіації» (керівник – проф. Цимбалюк В. С.); 4) «Правове регулювання безпеки у галузі цивільної авіації» (керівник – доц. Мотлях О. І.); 5) «Проблеми організаційно-правового забезпечення державного регулювання в сфері цивільної авіації» (керівник – проф. Гошчарук С. Т.); 6) «Правове регулювання договірних відносин у сфері цивільної авіації» (керівник – доц. Вишновська С. В.); 7) «Право інтелектуальної власності та проблеми розвитку цивільної авіації» (керівник – доц. Філік П. В.).

Учасники конференції прийшли до розуміння того, що новітні економічні зміни світового масштабу вимагають від науковців, економістів, практиків не тільки і не стільки постановки проблеми в національній авіабудівній галузі, як обґрунтованих і логічно виважених пропозицій та висновків щодо оптимізації даної галузі вітчизняної економіки. На думку учасників конференції, необхідно: забезпечити включення вимог з авіаційної безпеки до двосторонніх (багатосторонніх) міжнародних договорів України про повітряне сполучення; розробити та впровадити надійні засоби зв'язку для обміну інформацією про загрозу безпеці цивільної авіації між Мінтрансом, СБУ, МВС з метою постійного моніторингу рівня такої загрози в окремих регіонах та аеропортах України і забезпечення їх локалізації; сприяти запровадженню в міжнародному праві заборони застосування зброї проти цивільних повітряних суден; забезпечити контроль за приведенням у відповідність із законодавством діяльності в авіаційних підприємствах штатних підрозділів служб авіаційної безпеки, на які покладається забезпечення захисту авіаційних суб'єктів від актів незаконного втручання.